

ТАНИЛЦУУЛГА

Казиногийн тухай хуулийн төслийн талаар

Чөлөөт бүсийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1-д “Монгол Улсад хүчин төгөлдөр мөрдөж байгаа хуулиар тогтоосон шаардлагад нийцсэн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, аялал жуулчлал, худалдаа, олон улсын банк, санхүү, төлбөрт таавар, бооцоот тоглоом зэрэг бүх төрлийн үйл ажиллагаа явуулж болно.” гэж заасан.

Түүнчлэн УИХ ын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн Зорилт 9.5-д “Үндэсний онцлог бүхий аялал жуулчлал, соёлын үйлчилгээ, худалдаа, үйлдвэрлэлийг бий болгосон, Зүүн хойд Азийн тээвэр, логистикийн болон олон улсын харилцааны зангилаа төв болсон дагуул хотуудыг хөгжүүлэх”-ээр, Нэгдүгээр үе шат буюу 2021-2030 оны хооронд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд “Чөлөөт бүсийг хөгжүүлж, хил дамнасан худалдааны байнгын сүлжээг байгуулна” гэж тусгасан.

Мөн Засгийн газрын 2019 оны 333 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Төрөөс аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх талаар баримтлах бодлого”-ын 4.1.16.-д эдийн засгийн өндөр үр өгөөжтэй аялал жуулчлалын хэлбэрүүдийг хөгжүүлэх хүрээнд “Казиногийн тухай, Хурдан морины бооцоот уралдааны тухай хуулийн төслүүдийг боловсруулан, батлуулах” хэмээн заасан.

Ийнхүү дээрх зорилт болон арга хэмжээг хэрэгжүүлэх үүднээс Казиногийн тухай хуулийн төслийг Бооцоот таавар, хонжворт сугалааны тухай хуулийн төсөлтэй уялдуулан боловсрууллаа. Хуулийн төслөөр дараах харилцааг зохицуулна:

Хуулийн зорилт, казиногийн хууль тогтоомж болон хуулийн үйлчлэх хүрээ, хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

Аялал жуулчлалын салбарыг эдийн засгийн тогтвортой хөгжлийн салбар болгон хөгжүүлж, казино төвтэй аялал жуулчлал, түүнийг дагасан цогц үйлчилгээг Монгол Улсад байгуулах боломж олгосноор хөрөнгө оруулалтын урсгалыг татах, эдийн засгийн өндөр үр өгөөжтэй аялал жуулчлалыг бий болгох, Монгол Улсын төсөвт төвлөрөх орлогыг нэмэгдүүлэх үр нөлөөтэй гэж үзсэн тул тус хуулийн төслийг боловсруулсан. Хуулийн зорилтод казиногийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх зүйн үндсийг тогтоох, үйл ажиллагаанд хяналт тавих харилцааг зохицуулахаар тусгасан.

Гэхдээ казиногийн тусгай зөвшөөрөл олгох нь мөрийтэй тоглоомыг зайнаас буюу цахимаар зохион байгуулах эрх олгохгүй бөгөөд нийгмийн дэг журмыг хамгаалах үүднээс Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт казиногийн үйл ажиллагааг зайнаас зохион байгуулахыг хориглохоор тусгасан.

Казиногийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл

Хуулийн төсөлд Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт казино байгуулах тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, тусгай зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгохтой холбоотой харилцааг зохицуулсан. Тухайлбал казино эрхлэгч нь казиногийн байгууламж барих, үйл ажиллагаа эрхлэхэд зориулсан 300 сая америк доллартай тэнцэх хэмжээний төгрөгөөс доошгүй хэмжээний хөрөнгө оруулалтыг тусгай зөвшөөрөл авснаас хойш гурван жилийн дотор Монгол Улсад оруулахаар, олон улсын стандарт, шаардлагад нийцсэн дэд бүтэцтэй соёл амралтын цогцолборыг байгуулахаар тусгасан бөгөөд төсөл сонгон шалгаруулалтыг үнэлэхдээ үнийн саналыг 60 хувь, казиногийн цогцолбор барих төслийн техникийн саналыг 40 хувь гэж үнэлэхээр тусгаж, тусгай зөвшөөрөл олгох сонгон шалгаруулалт зохион байгуулах, үнэлэх журмыг Засгийн газар батлахаар тусгав.

Харин ихээхэн хэмжээний хөрөнгө оруулалт оруулах шаардлага тавьсан тул энэ төрлийн бизнес эрхлэх тогтвортой байдлыг хангах үүднээс Хөшигийн хөндийн эдийн засгийн чөлөөт бүсэд казиногийн цогцолбор барьж, казиногийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу байгуулагдсан компанид, Зөвлөлийн саналыг үндэслэн 30 жилийн хугацаагаар Засгийн газар олгохоор, хууль тогтоомжийг мөрдөж ажилласан бол энэхүү хугацааг 10 жилээр сунгахаар тусгалаа.

Казино эрхлэгч тусгай зөвшөөрлийн нөхцөл, шаардлага, үүргээ зөрчиж, Зөвлөлөөс өгсөн албан шаардлагыг хугацаанд нь биелүүлээгүй бол тусгай зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх, дээрх хугацаанд зөрчлийг арилгаагүй нь тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох үндэслэл болохоор тусгасан. Харин дотоод мэдээллийг ашиглан хожих, албан үүрэгтэй нь хамааралгүй шалтгаанаар Монгол Улсын иргэнийг казиногийн байгууламжид нэвтрүүлэх, тоглуулахыг ноцтой зөрчилд тооцохоор зааж дээрх зөрчлийг гаргасан бол тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгохоор тусгалаа. Харин тусгай зөвшөөрлийн хугацаа дуусгавар болсон бол казино эрхлэгч хувьцааныхаа 50 хувийг Засгийн газарт үнэ төлбөргүй шилжүүлэхээр тусгасан.

Казиногийн үйл ажиллагаанд ногдуулах татвар

Татварын хувьд бусад улс орны жишгийг болон улсын төсөвт татварын орлого тасралтгүй төвлөрөх байдлыг харгалзан казиногийн онцгой албан татварыг дараах хувь хэмжээний аль өндрөөр буюу улсын төсөвт ашигтай байх хувилбарыг сонгож 7 хоног бүр төрийн санд төвлөрүүлэхээр тусгасан. Үүнд:

1/казиногийн үйл ажиллагаанаас олсон нийт орлогоос хонжворт олгосон дүнг хассан дүнгийн 40 хувиар¹, эсхүл

2/казиногийн ширээ, автомат тоглоом, тотализатор, букмейкерийн төвийн нэгж тус бүрээс 7 хоног бүр 2 500 000- 68 000 000 төгрөгийн татвар ногдуулж авахаар тогтоолоо. Онцгой албан татварын хувь хэмжээг өндөр хувиар тогтоосон тул үйл ажиллагаа эрхлэгчийг ААНОАТ, НӨАТ-аас чөлөөлөх зарчмыг баримталсан бөгөөд казино эрхлэгчид өндөр татвар ногдуулсан тул тоглогчийн хонжворын орлогод Хувь хүний орлогын албан татвар ногдуулахгүй байхаар тус тус тусгалаа.

Казино эрхлэгчийн төлөх онцгой албан татварыг өндөр тогтоосон тул давхардуулан ААНОАТ, НӨАТ ногдуулахгүй байх зарчмыг баримталсан бөгөөд казино эрхлэгчид өндөр татвар ногдуулсан тул тоглогчийн хонжворын орлогод Хувь хүний орлогын албан татвар ногдуулахгүй байхаар тус тус тусгалаа.

Харин казино эрхлэгчийн казиногийн үйл ажиллагаанаас бусад үйл ажиллагаа (Монгол Улсын иргэд үйлчлүүлж болох казиногийн цогцолбор дахь хоолны газар, дэлгүүр, үзвэр, үйлчилгээ, түрээс гэх мэт аялал жуулчлалын бусад үйлчилгээ)-наас

---

¹ Макаод казиногийн үйл ажиллагаанаас олсон нийт орлогоос хонжворт олгосон дүнг хассан дүнгийн (Gross gaming revenue) 35 хувиар казиногийн татвар авах бөгөөд үүн дээр компанийн ашгийн татвар, тусгай зөвшөөрөл олгох гэрээнд заасан хэмжээгээр жилийн төлбөр (annual premium), мөн олон нийтийн санд жилийн орлогын 2%-тай тэнцэх хэмжээний хандив, хот тохижуулалт, аялал жуулчлал, бүтээн байгуулалтад жилийн орлогын 3%-тай тэнцэх хэмжээний хандив төлөх үүрэгтэй байдаг. Харин Сингапур Улсад казиногийн үйл ажиллагаанаас олсон нийт орлогоос хонжворт олгосон дүнг хассан дүнгийн 8-22 хувиар (тоглогчийн статус, нийт орлогын хэмжээнээс шалтгаалан) казиногийн татвар ногдуулдаг.

Казиногийн татварыг тогтмол дүнгээр тооцож ногдуулдаг жишиг мөн байдаг. Тухайлбал, Армен Улс.

олсон орлогод Монгол Улсад аж ахуй эрхэлдэг бусад этгээдийн адил хуульд заасан албан татвар ногдуулахаар заасан.

Мөн казино эрхлэгчийн төлсөн Онцгой албан татвараас төвлөрүүлсэн орлогын зарим хэсгийг нийгмийн сайн сайхны төлөө зарцуулахаар Ирээдүйн өв сан болон Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх санд төвлөрүүлэхээр тусгасан.

Казиногийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих, зохицуулах Зөвлөлийн эрх, үүрэг

Казиногийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих, зохицуулах ажлыг улсын хэмжээнд зохион байгуулах чиг үүрэг бүхий орон тооны бус мөрийтэй тоглоомын зөвлөлийн үйл ажиллагааг энэ хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлэхээр боловсруулж байгаа Бооцоот таавар, хонжворт сугалааны тухай хуулийн төсөлд тусгасан бөгөөд уг зөвлөл нь казинод тоглуулж болох мөрийтэй тоглоомын нэр төрлийн жагсаалт, мөрийний дээд хэмжээг батлах, тоглогчдоос цаасаар болон цахимаар гомдол хүлээн авах, шийдвэрлэх, гомдлыг эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх, казиногийн үйл ажиллагаанд төлөвлөгөөт бус эсхүл гүйцэтгэлийн хяналт шалгалт хийх зэрэг чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээр тусгаад байна. Түүнчлэн зөвлөлийн дарга, гишүүн казинод албан үүргийн дагуу нэвтэрч болох боловч тоглохыг хориглохоор тусгалаа.

Хуулийн төсөл батлагдсанаар казиногийн үйл ажиллагааг эрхлэх эрх зүйн орчин бүрдэх бөгөөд казино байгуулагдсанаар аялал жуулчлалын томоохон цогцолбор бий болж, Монгол Улсын төсөвт төвлөрөх татварын орлого нэмэгдэж, аялал жуулчлалын салбар болон түүнийг дагасан худалдаа, үйлчилгээ хөгжиж, ажлын байр нэмэгдэж улс орны эдийн засгийн хөгжилд тодорхой хувь нэмэр оруулна хэмээн үзэж байна.

Түүнчлэн казино болон түүнийг дагасан аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулагдсанаар Монгол Улсад ирэх гадаадын жуулчны тоо нэмэгдэх, аялал жуулчлалын чиглэлээр гадаад улс оронд хийгдэх сурталчилгаа нэмэгдэх боломж бүрдэх юм.

Хуулийн төсөлд төрийн захиргааны төв байгууллага, холбогдох бусад байгууллагын саналыг авсан. Түүнчлэн Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасны дагуу 2022 оны 05 дугаар сарын 03-ны өдөр хуулийн төслийг олон нийтэд танилцуулж, хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан бөгөөд Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны www.mojha.gov.mn албан ёсны цахим хуудаст байршуулан иргэд, олон нийт судалж, танилцан, санал өгөх боломжоор хангасан.